Avalon advies

Tussentijdse evaluatie Strategienota 2021-2025 Waardlanden

Gemeente Gorinchem

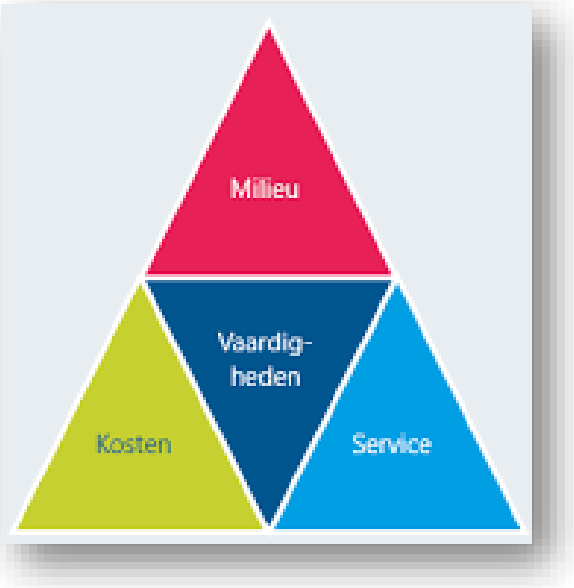
11 december 2025

Inez van Kronenberg

Waar gaan we het over hebben?

1 Aanleiding nieuw beleid

2 Effecten adhv Afvaldriehoek
Milieu, Service (tevredenheid inwoners) & Financieel

3 Ontwijkgedrag

4 Conclusies
- Aandachtspunten Strategienota
- Opvolging actiepunten & nieuwe Strategienota (Jürgen Rau, directeur Waardlanden)

Vragen? 5 min. na elk onderdeel

Bronnen

1. Waardlanden

- Applicaties: Power BI, AfvalRIS, Uniwin en Tardif
- Begrotingen, jaarrekeningen, Jaarmagazines, activiteiten en projecten

2. Bewonersonderzoek jan ‘25

- Online enquête onder 5.131 inwoners, waarvan 1.180 uit Gorinchem
- Straatgesprekken met 87 inwoners, waarvan 23 uit Gorinchem

3. Gesprekken betrokkenen

- *Gemeenten*: contactambtenaren, communicatieadviseurs & wijkteams/serviceteams
- *Waardlanden*: projectorganisatie, beleidsmedewerker, informatiemanager, toezichthouders, milieucoaches, buitendienst, manager milieustraten, financieel adviseur en controller

4. Onderzoeken gemeenten NL

1 AANLEIDING

Strategienota

STRATEGIENOTA 2021-2025

Samen voor een afvalvrije en schone gemeente

Gorinchem
Hardinxveld-Giessendam
Molenlanden
Vijfheerenlanden

Ons ideaal

Stel je eens voor: er rijdt in onze regio nooit meer een vuilniswagen naar de afvalverbranding. Afval wordt zoveel mogelijk voorkomen! Afgedankte producten en materialen die desondanks toch vrijkomen worden netjes gescheiden en opgewerkt tot producten en grondstoffen die weer worden hergebruikt in de regio. Een samenleving zonder verspilling van grondstoffen. Een duurzame samenleving dus, waar iedereen prettig leeft en werkt, en waar afval niet meer bestaat.....

Datum: 11 maart 2021

Waarom in 2021 nieuw beleid?

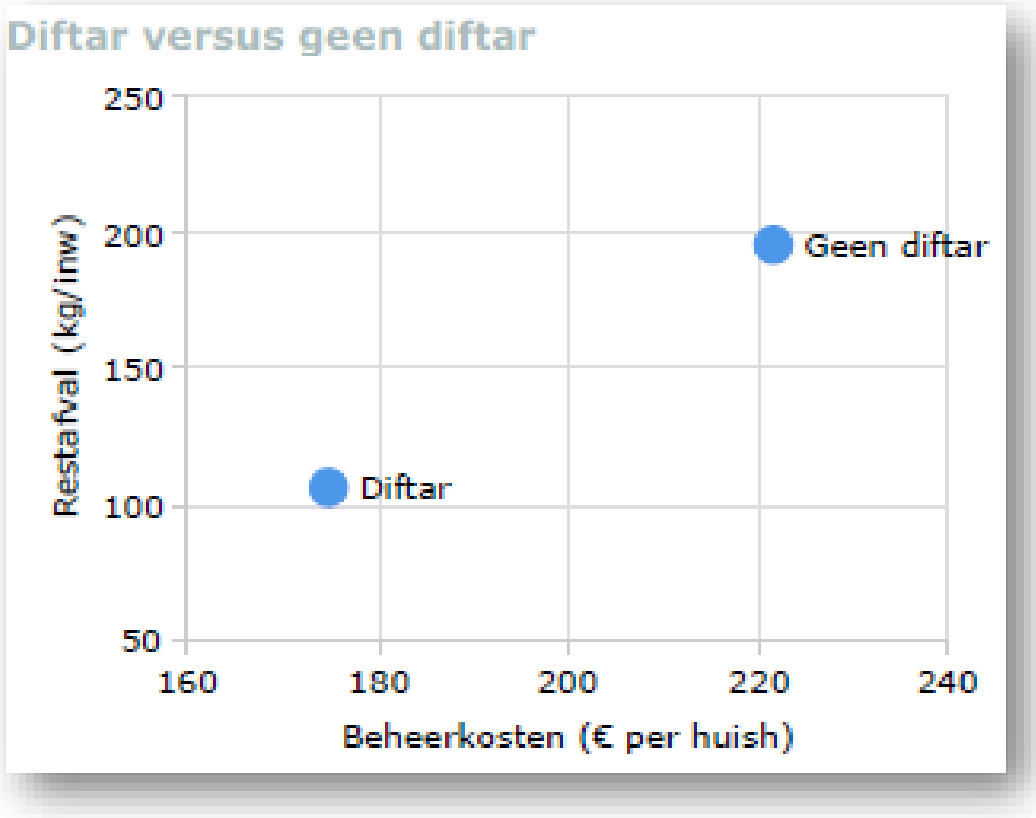
- **Doelen Europa en Rijk**
  - circulaire economie in 2050
  - 100 kg restafval per inwoner in 2020

- **Situatie Waardlanden-gemeenten**
  - 223 kg/inw restafval, w.v. 70% grondstoffen
  - veel vervuiling grondstoffen (vooral pmd)
  - kostentoerekening oneerlijk: inwoners betalen voor bedrijfsafval en afvaltoerisme
  - stijgende kosten door verbrandingsbelasting

→ trendbreuk nodig

Strategienota

- **Invoeren financiële prikkel restafval** (diftar) voor ‘duurzaam en betaalbaar afvalbeheer’

- Ervaringen andere gemeenten: **zonder financiële prikkel is doel 100 kg restafval niet bereikbaar**

- **Milieupas** ondergrondse containers en milieustraten **voorkomt afvaltoerisme**

Het stappenplan

1. **Grondstoffeninzameling verbeteren / basis op orde brengen**
   - Harmonisatie inzamelsysteem voormalig gemeente Vianen
   - Herinvoering gft-inzameling bij hoogbouw
   - Verstrekken van gft-keukenemmertje
   - Extra grondstofbakken voor glas, textiel en papier
   - Voorlichting en controle op juist scheiden grondstoffen (mn pmd)

2. **Restafvalinzameling reguleren**
   - Ondergrondse restafvalcontainers worden afgesloten en voorzien van pasjessysteem
   - Afvalbrengstations alleen nog toegankelijk voor inwoners Waardlanden (pasjessysteem)
   - Aanpak afval naast verzamelcontainers (bijplaatsingen met intensivering voorlichting en handhaving

3. **Afvalscheiden belonen**
   - Invoering variabel tarief voor restafval
   - Tarief voor laten ophalen van grof huishoudelijk afval
   - Tarieven op afvalbrengstation voor (verbouwings)restafval en grof tuinafval

2a MILIEU

Aanbod 2020 t/m 2024

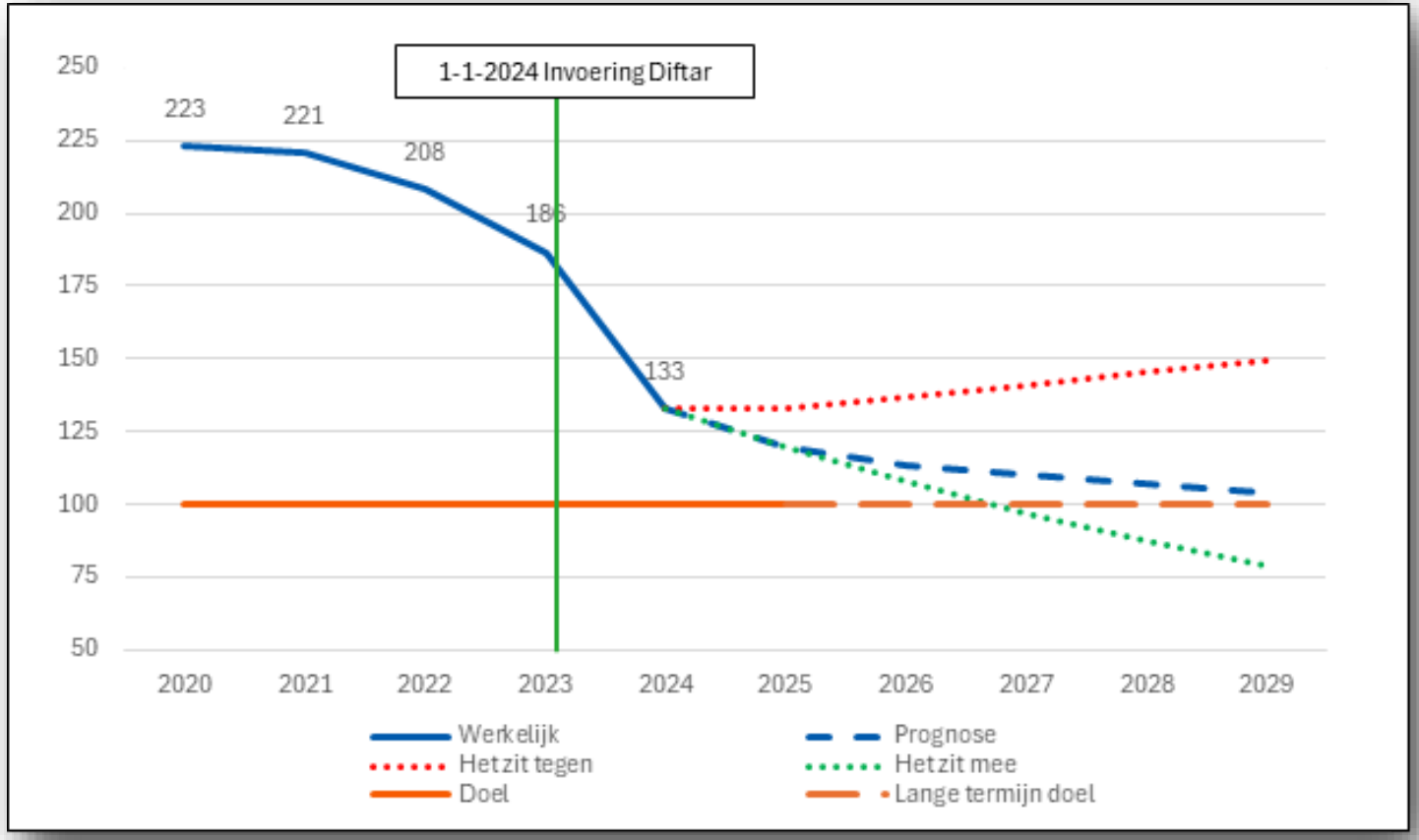
Totaal aanbod afval/grondstoffen

- Daling van 629 naar 450 kg/inw, sterkste afname in 2024 (- 91 kg/inw)

Restafval

- Daling van 223 naar 133 kg/inw
- Doel niet gehaald (100 kg/inw)

- Vergelijking gemeenten NL
  - Gelijk aan gemiddelde benchmark NVRD
  - Minder dan gemiddelde sterk stedelijke diftargemeenten (167 kg/inw)

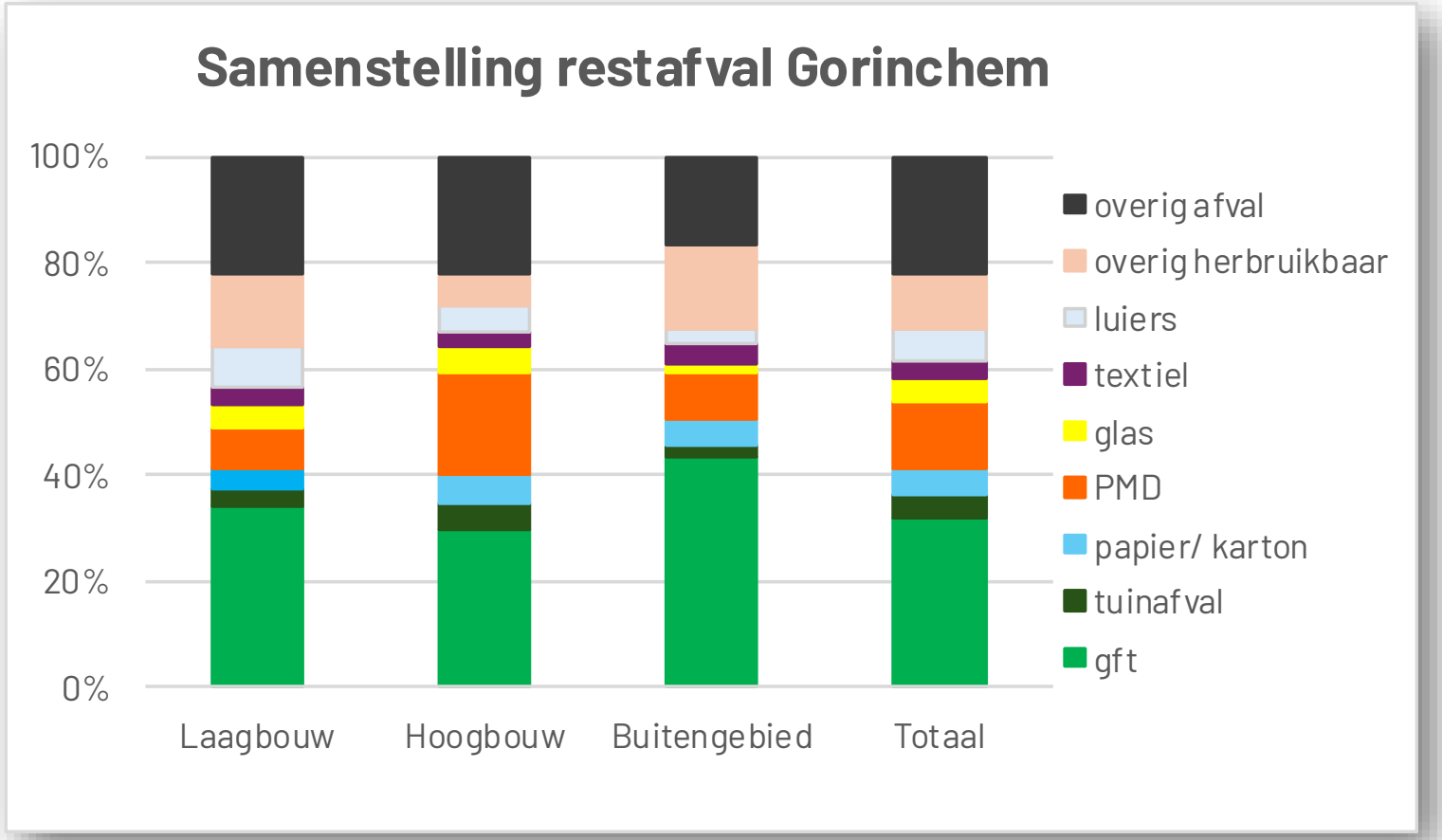

Frequentie aanbod restafval

Gemiddeld aantal keren per adres	Gorinchem	Hardinxveld-Giessendam	Molenlanden	VHL (geen diftar)
Hoogbouw stortingen ondergronds	**70**	50	40	103
Laagbouw stortingen ondergronds	**34**	21	20	77
Buitengebied ledigingen minicontainers	**10**	8	9	13

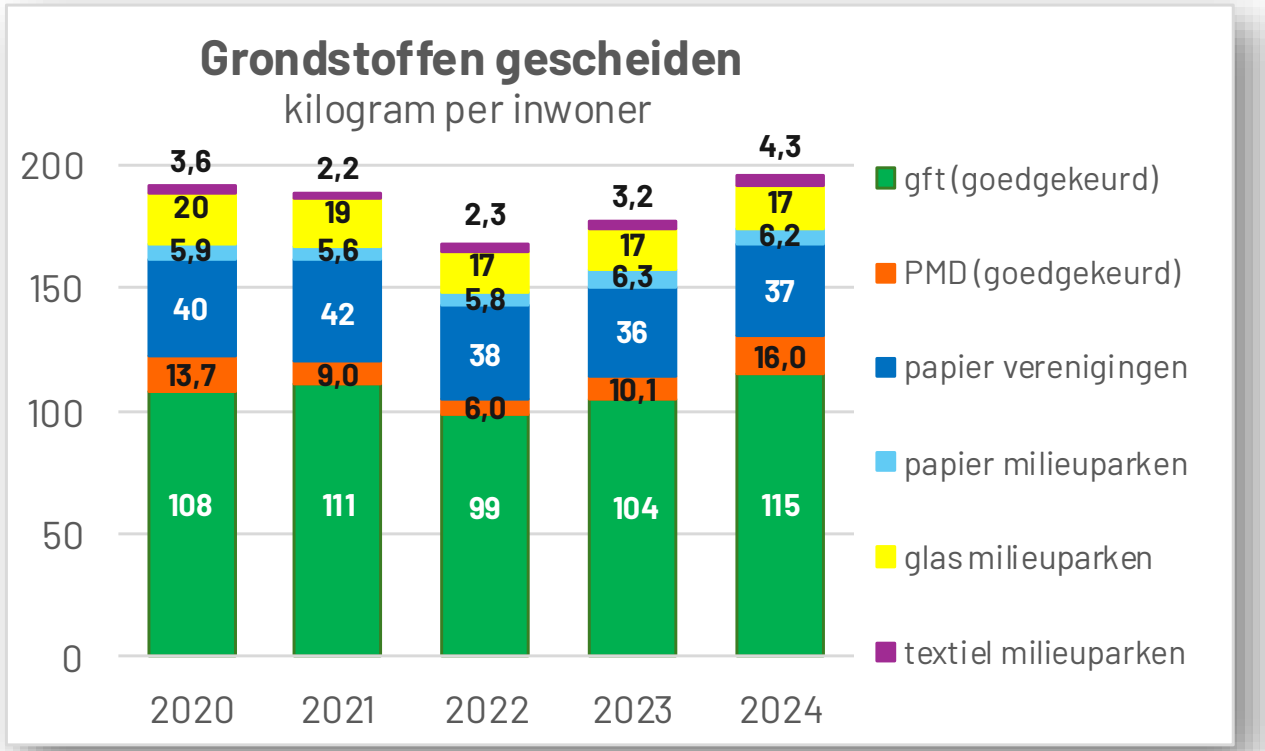
Samenstelling fijn restafval Gorinchem 2024 (vóór nascheiding pmd hoogbouw)

- 22% is ‘echt’ restafval
- Vooral gft en tuinafval (36%) en PMD (13%) in restafval
- T.o.v. drie andere gemeenten in restafval
  - veel PMD vanwege nascheiding hoogbouw
  - weinig wegwerpluiers t.o.v. H-G en Molenlanden

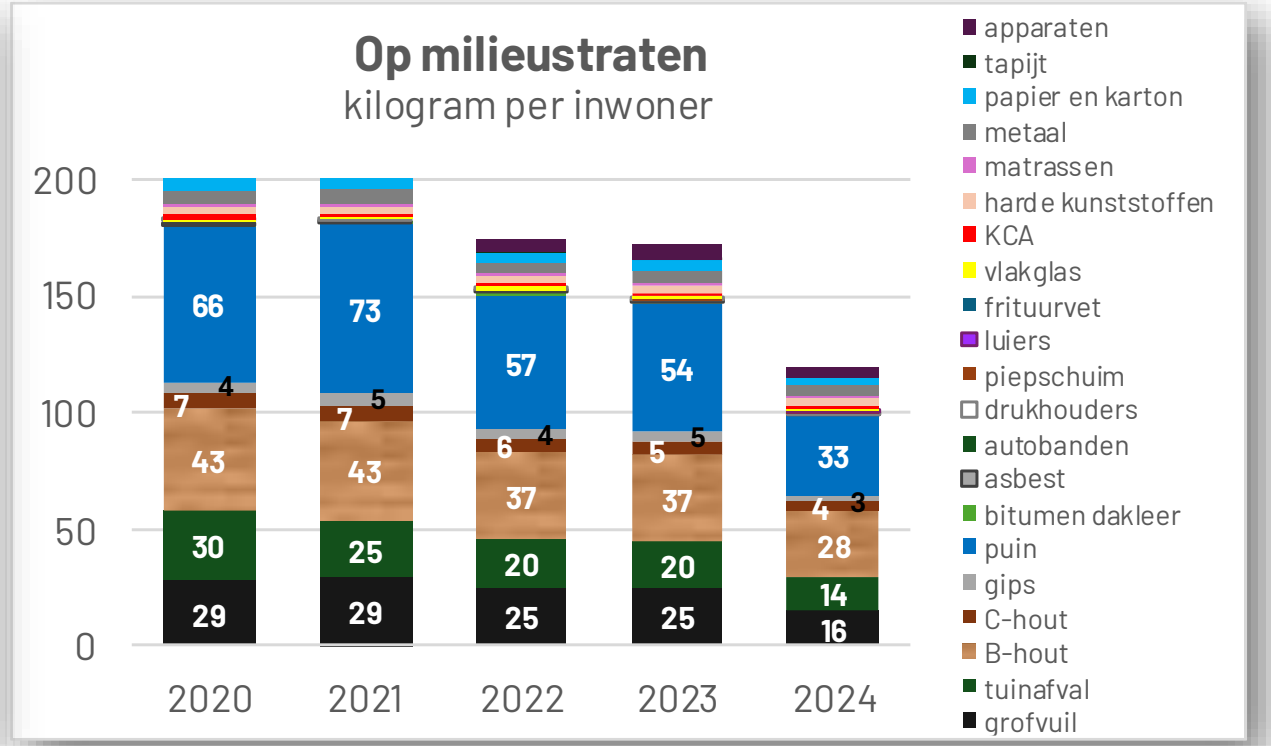

Aanbod grondstoffen

aan huis & milieuparkjes

milieustraten

Kwaliteit grondstoffen

Ontwikkelingen Gorinchem 2024 tov 2020

Pmd Lichte **verbetering**: vervuiling van 43% naar 40%
kwaliteit lager dan gemiddeld in eigen hoogbouwklasse (33%)
kwaliteit lager dan in H-G (30%) en Molenlanden (32%)

Gft Lichte **verbetering**: vervuiling van 3,6% naar 3,2%
kwaliteit hoger dan gemiddeld in eigen hoogbouwklasse (9%)
kwaliteit lager dan in H-G / VHL (0,9%) en Molenlanden (1,3%)

Textiel **Verslechtering**: vervuiling van 6,9% naar 8,9%
kwaliteit lager dan gemiddeld in heel NL (4%)

2b FINANCIEEL

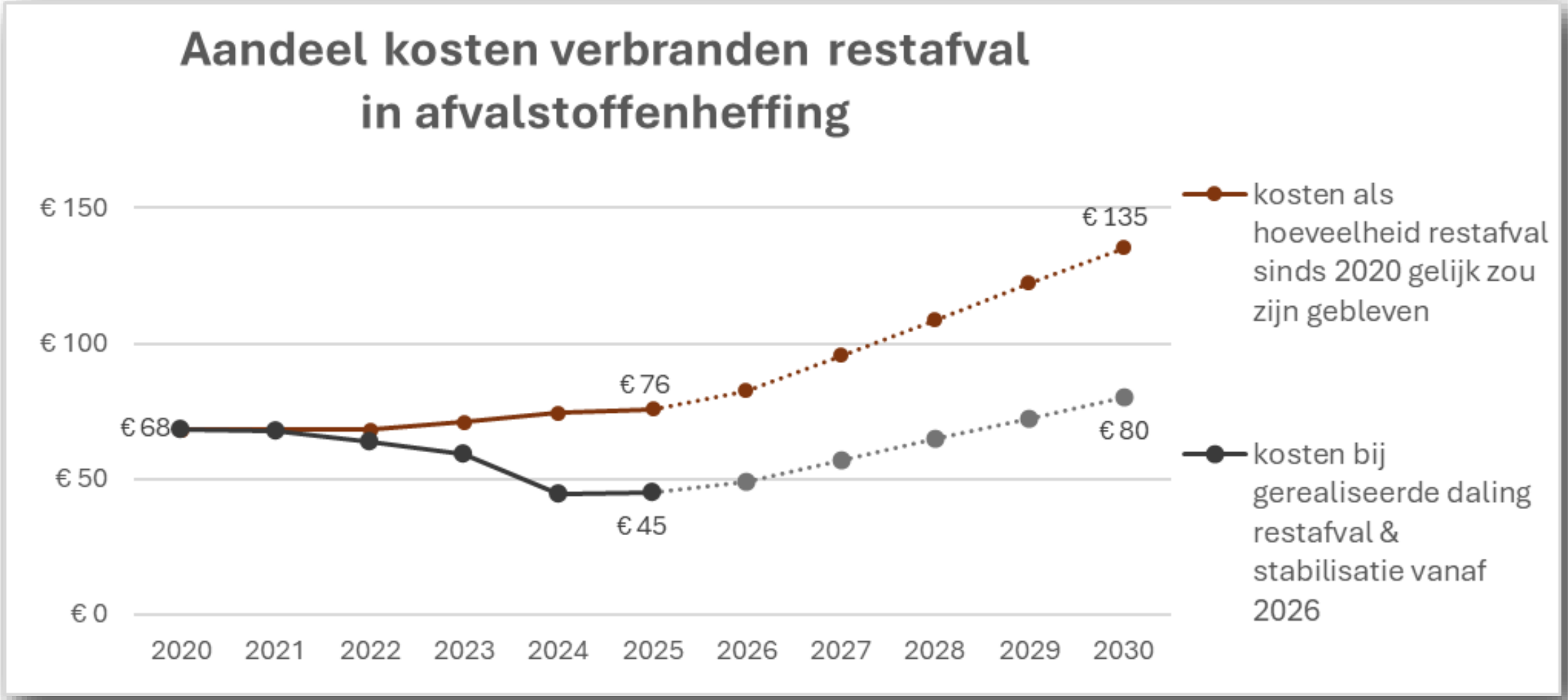

Strategienota: uitgaven t.o.v. begroting

- **Uitgaven binnen begroting**
  voor investeringen, implementatie en structurele kosten

- **Resterend budget nodig voor afronden acties**
  van Strategienota

Minder restafval dempt kostenstijging

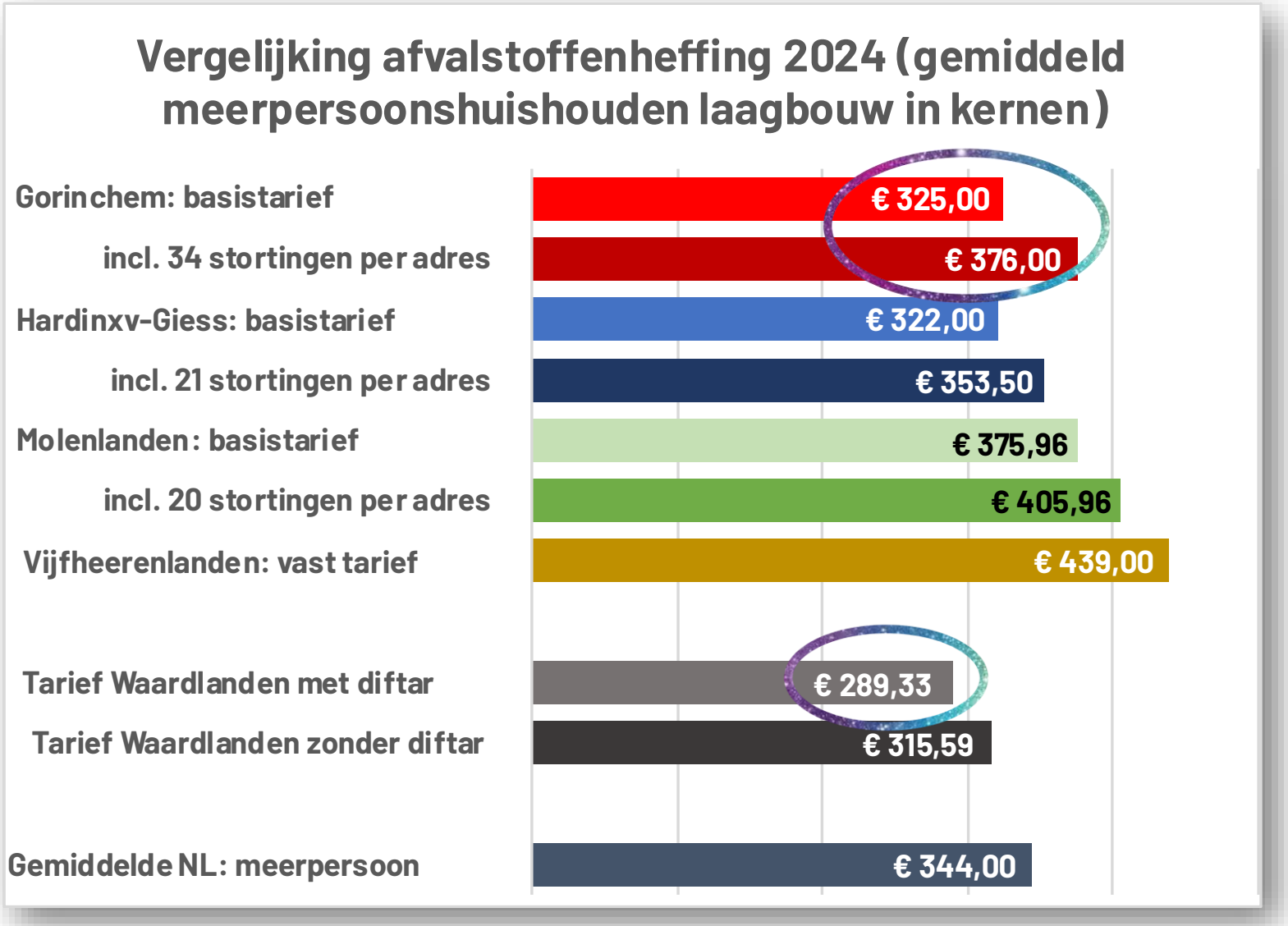

www.nvrd.nl/nieuws/kabinet-kondigt-forse-tariefstijging-afvalverbranding-aan-vanaf-2028

‘Minder meer kosten’ 2024

Kosten verwerking afval/grondstoffen	Werkelijke kosten	Kosten bij ongewijzigd beleid (tonnages 2020 restafval/grondstoffen x tarieven 2024)	Besparing door nieuw beleid
Milieustraten	€ 935.000	€ 1.425.000	**- € 490.000**
Milieuparkjes	- € 175.000	- € 180.000	**€ 5.000**
Aan huis opgehaald	€ 3.515.000	€ 5.325.000	**- € 1.810.000**
Verschil	**€ 4.275.000**	**€ 6.570.000**	**- € 2.295.000**

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing = tarief Waardlanden + kosten gemeenten

bv. voor voorlichting, opruimen bijplaatsingen, personeelskosten, kwijtschelding en btw

2c MENING INWONERS

Tevredenheid inwoners

Afvalinzameling	Gorinchem	Hardinxveld-Giessendam	Molenlanden	Vijfheeren-landen
Enquête 2020	**7,7**	7,6	7,6	7,6
Enquête 2025	**6,4**	6,4	6,6	7,0
Straatgesprekken 2025	7,3			

Veranderingen	Gorinchem	Hardinxveld-Giessendam	Molenlanden	Vijfheeren-landen
Enquête 2025	**5,6**	5,7	5,9	6,3

48% inwoners Gorinchem is even tevreden of meer tevreden

49% is minder tevreden dan vóór veranderingen

Tevredenheid inwoners Gorinchem

- **Nauwelijks verschillen** tussen (diftar)gemeenten
- **Tevredenheid overheerst** over meeste veranderingen
- **Ontevredenheid** over
  1. Ophaalservice grof vuil
  2. Langer bewaren restafval
  3. Moeite om afval te scheiden
  4. Gebruik milieupas
  5. Bijplaatsing/dump

- **27% zegt sinds invoering tarief minder vaak restafval weg te gooien**

  dat zeggen meer inwoners van H-G en Molenlanden (35%)

Tevredenheid inwoners Gorinchem

Straatgesprekken

- Weekmarkt aan Groenmarkt, bij ondergrondse afvalcontainers
- Op maandag 27 januari 2025 zijn 23 inwoners gesproken

Bevindingen

- Vaak gehoord *‘alles is goed geregeld‘*
- En aantal keren *‘ik heb respect voor de mensen achter de vuilniswagen, maar ik ben tegen de rommel buiten’*
- Logisch om apart te betalen voor restafval
- Veel inwoners scheiden gft-afval niet

Vragen over resultaten Afvaldriehoek?

3 ONTWIJKGEDRAG

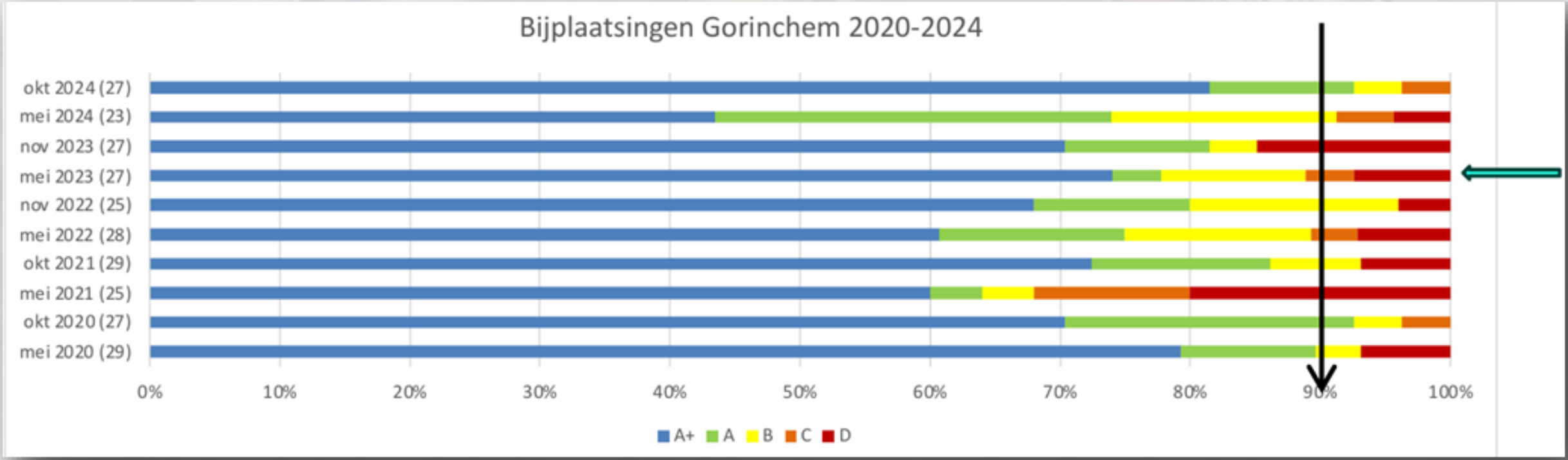
Ontwijkroutes restafval Gorinchem

Bijplaatsing	**Tijdelijke piek, nu gedaald.** Toename op aantal hotspots. Vooral grofvuil; bijna geen afvalzakken. 75% inwoners ergert zich er aan.
Prullenbakken	**Ja.** Bakken voller in binnenstad door los huisvuil zoals kattengrind, luiers en pedaalemmerzakjes met huisvuil.
Afvaltoerisme	**Ja.** Inwoners gooien weleens restafval weg op werk, familie/vrienden (16%) en weleens in verkeerde container/bak (12%).
Nulaanbieders	**Nee.** 6% laag- en 5% hoogbouw biedt geen restafval aan (incl. leegstand).
Afvaldump	**Nee.** Hoeveelheid niet veranderd. Toch denkt 60% dat vaker wordt gedumpt in berm/natuur. Meer dan in H-G (48%) en Molenlanden (56%).
Zwerfafval	**Nee.** Halfjaarlijkse metingen vanaf 2019 laten wisselende kwaliteit zien. Geen verslechtering sinds 2024.

Bijplaatsing: metingen

Wisselende kwaliteit: norm overschreden in helft meetrondes (= minder dan 90% meetlocaties A+, A of B)

- Mei 2021: laagste score
- 2023: tijdelijke verslechtering (mogelijk door afsluiting containers?)
- 2024: verbetering

Bijplaatsing: aard/omvang Gorinchem

Indruk medewerkers die opruimen

- Na invoering tarief tijdelijk duidelijke toename
- Piek daarna gedaald
- Nu alleen (iets) meer bijplaatsing op aantal hotspots
- Vooral grofvuil, bijna geen afvalzakken
- Ook gratis stromen zoals karton, gft-afval, etc.

Indruk inwoners

- 75% denkt dat meer grofvuil naast containers staat

  veel meer dan in Hardinxveld-Giessendam (50%) en Molenlanden (48%)
- 3% zet zelf weleens grofvuil naast containers

  meer dan in Hardinxveld-Giessendam (2%) en Molenlanden (1%)

Bijplaatsing gemeenten NL

- Komt voor in **92%** gemeenten
- Vooral in **stedelijk** gebied met veel gestapelde bouw
- **Effect diftar**: in enkele gemeenten meer bijplaatsing
  - Vooral stedelijk gebied & enkele kwetsbare locaties
    bv wijken met veel nationaliteiten en hoge doorstroom
  - Beheersbaar door extra inzet
    communicatie, handhaving en dagelijks schoonmaken hotspots
  - Tijdelijk effect
    na enkele maanden terug op oude niveau

Aanpak bijplaatsingen

Hotspots in kaart gebracht

bij 20 vd ± 200 containerpleinen Gorinchem structureel bijgeplaatst

Vervolgstappen

1. **Analyse locaties**
   - aard bijplaatsingen
   - staat vd containers/omgeving
   - samenstelling buurt
2. **Basis op orde** brengen, zoals schoonmaken en communicatie
3. **Onderzoek uitvoerbaarheid kwijtschelden ophaaltarief grofvuil** voor minima (€ 40)
4. **Interventies uitproberen** op aantal hotspots, zoals cameratoezicht (motie 11 nov ’25)
5. **Effecten monitoren**
6. **Uitrol aanpak** naar overige hotspots

Oplossingsrichtingen

Meest geschikte aanpak is afhankelijk van

- aard/oorzaak bijplaatsing
- mate van sociale cohesie en anonimiteit locatie

Voorbeelden

Gewenst gedrag ter plekke zichtbaar maken

Eigenaarschap locatie

Cameratoezicht

Perceptie toezicht

Gamification

Buurthelden

Sociale norm

Vragen over ontwijkgedrag?

4 CONCLUSIES

Aandachtspunten Strategienota

√ Opgelost

- Kostenstijging als gevolg van verwerkingskosten restafval minder hoog
  - hoeveelheid restafval gedaald
  - inwoners betalen niet meer voor bedrijfsafval & afvaltoerisme buurgemeenten
- Kringloopgoederen in aparte container milieustraat
- Kringloopplein Nieuw-Lekkerland dichterbij voor inwoners westkant

± Deels opgelost

- Doel restafval nog niet bereikt; vooral veel gft en luiers in restafval
- Opening Kringloopplein Nieuw-Lekkerland & Ecopark Groot-Ammers; lopende studies naar verbetering voorzieningen andere milieustraten

Aandachtspunten Strategienota

X Nog niet opgelost

- Nog steeds veel vervuiling grondstoffen (vooral textiel en pmd)
- Nog steeds veel ergernis over bijplaatsing
- Aandacht voor voorlichting preventie & hergebruik

Opvolging openstaande actiepunten

Vragen?

Einde

Avalon
advies